Priporočila Komisije za varnost in zdravje pri delu SKEI ob pojavu epidemije koronavirusa

Zaščita dihal

Pri delu v proizvodnji kot osebno varovalno opremo za zaščito dihal uporabljamo maske, pol maske in respiratorje. Kje se uporablja se določa na podlagi ocene tveganje, kjer so prepoznani dejavniki tveganja za delavca.
Danes se soočamo z novim, manj znanim tveganjem, ki ga povzroča virus. V medijih je poplava informacij, kjer nam ni več jasno, kaj in kako. Zato predstavljam zelo kratek pregled OVO za zaščito dihal in njeno značilnost.

Maske in pol maske

Opredeljujejo jih sledeči standardi: EN 136 – obrazne maske, EN 140 – pol obrazne in četrtinske maske, EN 143 - filtri za zaščito pred delci/zahteve za preizkušanje , označevanje in EN 14387 - filtri za pline in kombinirani filtri/zahteve za preizkušanje , označevanje.
Te uporabljamo pred tveganji organskih hlapov in spojinami, anorganskimi hlapi in spojinami, kislimi hlapi in plini ter amonijak in derivati.
Važno je vedeti, da se tam kjer se že sedaj pri delu v delovnem procesu/proizvodnji uporabljajo te maske ni potrebe po dodanih ukrepih glede zaščite pred virusom pri zaščiti dihal. Seveda je pri tem potrebno paziti na zaščitne ukrepe higiene (redno čiščenje / razkuževanje mask, uporaba samo ena oseba,...)

Respiratorji

Respiratorje določa standard EN 149 – pol obrazne maske za zaščito pred delci.
Respiratorji se ločijo med sabo v treh skupinah in so označeni z zaščitnim faktorjem FFP1, FFP2 in FFP3.
To pomeni sledeče:

- FFP1 - zaščita pred delci, katerih koncentracija ne presega 4 x MDK, zaščita do 78%.
- FFP2 - zaščita pred delci, katerih koncentracija ne presega 10 x MDK, zaščita do 92%.
- FFP3 - zaščita pred delci, katerih koncentracija ne presega 30 x MDK, zaščita do 98%.

Pomembno je, da se respirator tesno prilega obrazu, ima dva paščka in prilagodljiv nosni lok, ki zagotavljajo prilagodljivo uporabo. Ob pravilni namestitvi respirator filtrira delce iz zraka in zmanjšuje število delcev ali patogenov, ki jih oseba vdihne. Pri neposredni zaščiti pred virusi se priporoča respirator z oznako FFP3.

Zdravniške ali kirurške maske

So izdelane skladno s standardom EN 14683 – kirurške maske. So odobrene za uporabo kot kirurške maske in niso namenjene zaščiti pljuč pred nevarnimi delci, ki se prenašajo po zraku, npr. PM2.5. Predvsem preprečuje, da bi veliki delci, ki jih oseba izloča, npr. slina ali sluz, prehajali v okolje. Običajno se obrazu ne prilega tesno, ob robovih ostanejo odprtine! Je primerna samo za enkratno uporabo.

Navadne maske

Niso odobrene za uporabo kot kirurške maske in niso namenjene zaščiti pljuč pred nevarnimi delci, ki se prenašajo po zraku. Nima certifikata o skladnosti z nobenim javno priznanim standardom. Dobre so zaščitne maske za nos in usta, ki so običajno troslojne, in nudijo dobro zaščito proti delcem, vendar le če so suhe. Odporne na tekočino samo maske tipa IIR, ki se jih uporablja v zdravstvu zlasti v kirurških strokah. Maske tipa I in II pa niso odporne na tekočino in jih je zaradi tega potrebno menjavati na 2 do 4 ure zaradi vlage v izdihanem zraku.
Vse druge maske, ki se jih je začelo izdelovati zaradi trenutnega pomanjkanja ob epidemiji, pa nudijo nekaj zaščite tudi pred to okužbo, ker do določene, vendar nedefinirane mere, preprečijo direktno usedanje okuženih kapljic na naše sluznice in tudi zadržujejo kapljice pri kihanju in kašljanju, če sami kašljamo. **Zaščita se zmanjša, če se premočijo**. Njihova uporaba je zaradi tega manj priporočljiva.
Ker mask tipa FFP primanjkuje, pridejo v poštev za delavce zaščitne maske tipa I in II za obraz in usta. Če so vodoodporne (tip IIR) se jih lahko uporablja brez menjavanja, ostale (tip I in II) pa je potrebno menjavati, ko se premočijo (običajno na 2-4 ure).

Priporočila glede uporabe mask:

1. **Pred začetkom uporabe je delavce nujno naučiti pravilnega nameščanja, nošenja in snemanja mask ter zaščitnih rokavic. Ob nepravilni uporabi je tveganje za okužbo enako ali še večje kot če te zaščite ne bi imeli.**
2. **Svetujemo vizualni neposredni prikaz rokovanja z maskami in vsaj ob začetku uporabe kontrolo rokovanja z maskami s strani strokovne osebe, ki to obvlada.**
3. **Ob vhodu naj se vsaj v začetku vsakemu nazorno individualno prikaže rokovanje z maskami**
4. **Nujno je opozorilo, da mora maska pokriti nos in usta, da se je med nošnjo in snemanjem z zunanje strani ne dotikamo ter jo takoj po uporabi zavržemo.**
5. **Masko naj delavci dobijo že na vhodu v prostore podjetja, kjer si pred tem že prvič razkužijo roke.**
6. **Hranjenje in večkratna uporaba izniči zaščitno funkcijo maske in je zato nedopustna.**

Dne, 28.04.2020

Pripravila člana Komisije za varnost in zdravje pri delu SKEI:
Igor Kučiš
Simon Šibelja